

- חדשות מחלקת ירושות וצוואות -**הורשת נחלה – תיתכן הורשת נחלה על דרך של מכירה וחלוקת התמורה ליורשים**

יולי, 2019

לקוחות יקרים,

לאחרונה ניתן ע"י בית המשפט העליון פסק דין (בע"מ 1813/18 פלוני נ' פלוני) תקדימי אשר קובע כי הוראות בהסכם המשבצת העוסקות במקרה פטירה של חבר אגודה שיתופית לא שוללות מבר הרשות לצוות בצוואתו את מסירת זכויות השימוש שלו במשק גם בדרך של מכירה וחלוקת התמורה בין מוטבי הצוואה בכפוף למגבלות הבאות:

1. הצוואה אינה גורעת מזכויותיו של בן הזוג.
2. הצוואה אינה מורה על העברת הזכויות ליותר מאדם אחד ובן זוגו באופן שייצור פיצול של הנחלה.

בית המשפט מבהיר כי נקודת המוצא באשר לזכויותיו של בר-רשות בנחלה חקלאית הינה כי זכויות אלה ניתנות להעברה, לרבות בדרך של הורשה, בכפוף להסכם הרישיון ולתנאים הקבועים בו.

באותו המקרה (ובדומה להסכמי משבצת רבים) נקבע בהסכם המשבצת כדלקמן:

"(ג) במקרה פטירתו של חבר האגודה תחולנה ההוראות הבאות בדבר מסירת זכויות השימוש שלו במשק שבשימושו המהווה נחלה. למען הסר ספק מובהר ומוסכם בזה כי אין באמור בסעיף זה לשנות את מהות זכויותיו של חבר האגודה כזכויות בר-רשות בלבד שאינן חלק מעזבונו ואין בהן כדי לשנות את מעמדו של חבר האגודה על פי חוזה זה כבר-רשות לכל דבר ועניין:

... (4) כל אחד מיחיד בני זוג שהינם חברי האגודה המחזיקים במשק רשאי להורות בצוואתו למי תימסרנה זכויות השימוש שלו במשק, ואולם לא יהיה בהוראות הצוואה כאמור כדי לגרוע מזכויותיו של בן-זוגו האמורות בפסקה (1) לעיל ולא יהיה בהן כדי לגרום למסירה של זכויות השימוש במשק ליותר מאדם אחד ולבן-זוגו."

למידע נוסף ניתן לפנות
לעו"ד רחל בן ארי
RachelB@bf-law.co.il

טלפון: 04-8371505

פקס: 04-8370231

בית אדם - מעלה השחרור 15,

חיפה

מיקוד 3328439

מזכר זה כולל מידע כללי בלבד ואינו מהווה יעוץ משפטי או תחליף ליעוץ משפטי. מזכר זה מוגש כשירות ללקוחותינו. יש לשקול את נסיבותיו הפרטניות והקונקרטיות של כל מקרה לגופו ולשם כך יש להיוועץ עמנו.

הורשת נחלה – תיתכן הורשת נחלה על דרך של מכירה וחלוקת התמורה ליורשים

בית המשפט פסק כי למרות שבעבר (הלכת שטיין ע"א 566/89), הפרשנות המקובלת של הסעיף הייתה כי רק במקרה בו בר-הרשות מורה על "העברת" זכויותיו יחול הסעיף האמור אך לא כאשר הוא מורה על "מכירתן", אולם אין זו הפרשנות המתבקשת כיום וזאת מארבע סיבות:

1. תכליתו המרכזית של הסעיף האמור היא מניעת פיצול בנחלות חקלאיות ומכירה לא סותרת תכלית זו.
2. פרשנות זו מתיישבת עם עקרון העל בדיני הירושה והוא כיבוד רצון המצווה.
3. הפרשות מתיישבת עם מגמת הפסיקה לחזק את המעמד המשפטי של זכויותיו של בר-הרשות ואת האוטונומיה שלו בקביעת הזכאים להמשיך ולהחזיק בזכויותיו לאחר מותו.
4. הפרשנות מתיישבת עם גישת רמ"י התומכת בעמדה לפיה ניתן למכור את הזכויות כפי שקיבלה ביטוי בתגובתה בהליך זה.

נקבע שאין כל סתירה בין הוראות הסכם המשבצת לבין הוראות הצוואה ומכאן שאין כל מניעה לקיום צוואת המנוחה, היינו: למכור את הנחלה ולחלק את התמורה לזוכים על פי צוואתה (בנה ושני אחייניה).

בכבוד רב,

רחל בן ארי (בר רב האי), עו"ד